

A 2001. februári népszámlálás időpontjában Maglód lakásállományának hattizede volt összkomfortos, ami 3 százalékponttal haladta meg Pest megye városainak átlagát. A komfortos lakások aránya alacsonyabb, míg a félkomfortos, a komfort nélküli és a szükséglakások részesedése az átlagosnál valamelyest magasabb volt.

2005 végén Maglódon a lakások felszereltsége összességében kedvezőbben alakult, mint a megye városai-ban általában. A lakások szinte mindegyike csatlakozott a hálózati ivóvízvezetékhez. A közcsontra-hálózatra a lakások hattizede kapcsolódott, a városi átlagnál közel 3 százalékponttal kisebb hányaduk. A háztartási gázfogyasztók lakásállományhoz viszonyított aránya 91%-ot tett ki (a városi átlag 87% volt).

Maglódon az oktatási intézmények – nappali oktatás keretében – alapfokú ellátást biztosítanak az itt élők számára. A településen három helyen folyik óvodai nevelés, 2006-ban az óvodába beírt gyermekek száma 338 volt. A település általános iskolájában 769 diákot oktattak. A városban felnőttek részére gimnáziumi oktatás folyik.

3. táblázat

Alapfokú oktatás, 2006/2007

Megnevezés	Maglód	Maglód részaránya (Pest megye többi városa = 100,0)
<i>Óvoda</i>		
Feladatellátási hely	3	1,2
Férőhely	350	1,5
Pedagógus	32	1,5
Óvodás gyermek	338	1,4
<i>Általános iskola</i>		
Feladatellátási hely	1	0,7
Osztályterem	32	1,2
Pedagógus	57	1,0
Tanuló a nappali oktatásban	769	1,3
Osztály a nappali oktatásban	34	1,2
Egy osztályra jutó tanuló	23	X

A kulturális élet központja a „Magház” Művelődési Ház, amely városi rendezvények, kulturális és művészeti programok lebonyolítására ad lehetőséget. A településen számos kulturális egyesület működik, felvállalva a helyi hagyományok őrzését. A városi könyvtár több mint 24 ezer könyvtári egységgel várja az olvasókat.

Maglód egészségügyi alapellátását 2006 végén 4 háziorvos és 2 házi gyermekorvos biztosította, munkájukat 4 körzeti ápolónő, illetve 3 területi és 1 iskola-egészségügyi védőnő segítette. Egy háziorvosra és házi gyermekorvosra 2006 végén 1812 (a megye városaiban átlagosan 1773) lakos jutott.

Törökbálint

Törökbálint Budapesttől mintegy 10 kilométerre délnyugatra, a Tétény-fennsík és a Csíki-hegység által határolt Budaörsi-medencében helyezkedik el. A város közúton az M1-es és az M7-es autópályán, illetve az M0-ás autóúton, valamint a Budapest–Győr vasúti fővonalon érhető el. A település eredeti neve nem ismert (a XVIII. században Turbal és Gross-Turbal néven említik), 1900-ban vált Törökbálint néven községgé.

A régészeti kutatások során különböző korokban élt népek nyomait fedezték fel: a bronzkorból származó cserepek, balta és kard, valamint a vatyai kultúra III. szakaszából származó temető azt jelzi, hogy a mai település és környéke lakott hely volt. A kelta avariszkok jelenlétére a források közelében talált leletek utalnak. A II. és a III. századtól rómaiak éltek itt, az akkori település közlekedési csomópontként funkcionált. A kvádok és szarmaták után a VI. századig a területen átmenetileg hunok, gótok, osztrogótok, longobárdok és gepidák telepedtek meg, de avar sírokat is találtak. A IX. századtól Árpád fejedelem törzse vette birtokba a környéket, a hadi sikerek jutalmaként

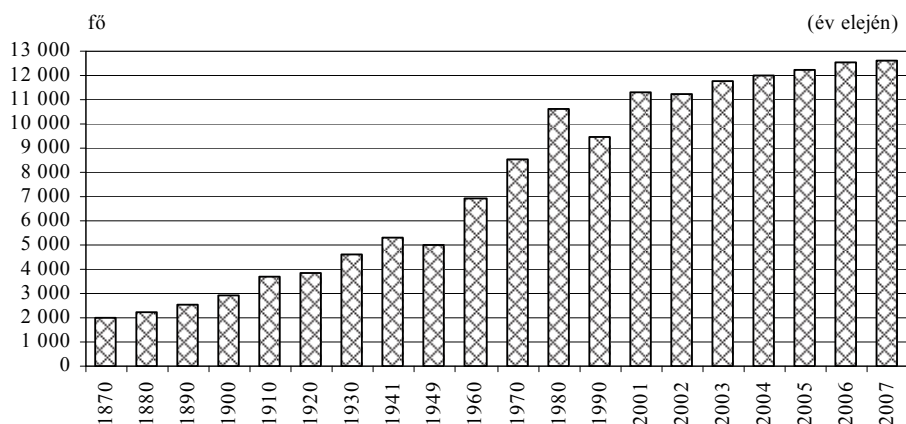
először Kond vezér birtoka lett. 1323-ban Károly Róbert Tamás erdélyi vajdának adományozta. A falu a török időkben elvesztette a közlekedési csomóponti szerepét, elnéptelenedett, az újra benépesülését I. Lipót rendelete tette lehetővé, így először szerb (rác), majd a jezsuiták segítségével sváb családok telepedtek le. A település 1773-ig egyházi birtok volt, a jezsuita rend feloszlása után Mária Terézia Majláth Józsefnek és örökösének adományozta. 1853-tól 1869-ig a Festetics családé lett a birtok. 1869-ben az újratagosítás során felszabadult földek jelentős részét Rochel Titusz gráci bankár vásárolta meg, ezt követően pedig Reitter Rudolfnak adta tovább. A kisbirtokosok főként gyümölcskultúrákat telepítettek. A gyümölcsstermesztés jelentősége Törökbálinton az 1980-as évek végéig megmaradt, ezt követően az elöregedett ültetvények nagy részét már nem telepíték újra.

A város és környéke természeti értékekben és építészeti emlékekben gazdag. A Tétényi-fennsík – hazánkban ritkán előforduló – védett növénytársulások találhatók. A volt Majláth-kastély barokk silusú épületében – a XX. század közepén történt belső átépítéseket követően – ma tudógyógyintézet működik. Építészeti látnivalót kínál még a Walla-kastély eklektikus épületegyüttese.

Törökbálint népessége az 1870-es népszámlálás idején 1980 fő volt. A XX. század elejétől megindult ipari fejlődés következtében a népesség számának növekedése felgyorsult, 1900-ban közel 3 ezren, 1941-ben már több mint 5 ezren lakták. A népesség – az 1940-es és az 1980-as évek kivételével – szinte folyamatosan gyarapodott. Az 1970-es években a természetes szaporodás és a pozitív vándorlási különbözet együttesen népességnövekedést eredményezett. Az 1980-a években az élve születések száma meghaladta a halálozásokét, ehhez azonban negatív vándorlási különbözet társult, melynek hatására népességfogyás következett be. Az 1990-es években is természetes fogyás jellemezte a települést, viszont a pozitív vándorlási különbözetnek köszönhetően ebben az időszakban jelentősen nőtt a népesség száma. 2000–2006 között a vándorlási többlet évi átlagos száma meghaladta az előző évtizedekre jellemzőt, s az időszak egészét tekintve a születések száma is több volt a halálozásokénál. Hat év alatt a lakosok száma 16%-kal gyarapodott, és 2007. január 1-jén 12 651 főt tett ki.

1. ábra

*A népesség számának alakulása**

*1960-ig jelenlevő, 1970-től lakónépesség.

Népességnagyságát tekintve a 43 Pest megyei város között Törökbálint jelenleg a 27. helyet foglalja el, népsűrűsége 430 fő/km², 117 fővel több a megye többi városának átlagánál.

A népesség korösszetétele lényegében megegyezik a városi átlaggal. 2007 elején a településen élők mintegy héttizede a 15–64 éves, 17%-a a 0–14 éves, 14%-a pedig a 65 éves és idősebb korcsoporthoz tartozott. Száz gyermekkorú lakosra 81 idős személy jutott, 2-vel több, mint a városokban együttvéve. A népesség nemek szerinti összetételére a nőtöbblet a jellemző. 2007. január 1-jén ezer férfira 1080 nő jutott, 12-vel kevesebb a városok átlagánál.

Az 1990-es évektől kezdődően a kedvező földrajzi elhelyezkedés és az egyre javuló gazdasági környezet hatására számos vállalkozás kezdte meg működését a településen. 2006 végén Törökbálinton 2329 vállalkozást tartottak nyilván, melyből 1338 társas, 991 egyéni vállalkozás volt. A legtöbb vállalkozás az ingatlanügyletek,

gazdasági szolgáltatás és a kereskedelem, javítás gazdasági ágban tevékenykedett, ezt követte az ipar és az építőipar nemzetgazdasági ág.

1. táblázat

A regisztrált vállalkozások főbb nemzetgazdasági ágak szerint, 2006. december 31.

Ágazati kód	Gazdasági ág	A regisztrált vállalkozások	
		száma	megoszlása, %
	Összesen	2329	100,0
	Ebből:		
A, B	mezőgazdaság, vad-, erdőgazdálkodás, halászat	40	1,7
C–E	ipar	189	8,1
F	építőipar	189	8,1
G	kereskedelem, javítás	426	18,3
H	szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	77	3,3
I	szállítás, raktározás, posta, távközlés	115	4,9
K	ingatlanügyletek, gazdasági szolgáltatás	1030	44,2

A 2001. februári népszámlálás adatai alapján Törökbálinton a foglalkoztatottak száma megközelítette az ötezer főt, népességen belüli arányuk 42%-ot tett ki, közel 3 százalékponttal többet, mint a megye városaiban átlagosan. Az inaktív keresők és a munkanélküliek részesedése valamelyest kisebb volt a városi átlagnál, míg az eltartottaké megegyezett azzal.

A népszámlálás időpontjában a törökbálinti lakóhelyű foglalkoztatottak közel háromnegyede a szolgáltatási jellegű ágazatokban, egynegyede az ipar, építőipar területén tevékenykedett. A Törökbálinton lakó foglalkoztatottak hattizede más településen dolgozott. A más településre eljáró foglalkoztatottak döntő hányada, kétharmada fővárosi munkahellyel rendelkezett.

2006 végén a településen a kereskedelem, javítás, valamint a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás gazdasági ágakban összesen 503 vállalkozást tartottak nyilván, ezek tették ki a vállalkozások több mint egyötödét. 320 kiskereskedelmi üzlet – köztük 30 élelmiszer jellegű üzlet és áruház –, valamint 57 vendéglátóhely biztosította a lakosság ellátását.

A város egy 312 férőhelyes szállodával rendelkezik, emellett a falusi szállásadás keretében 48 férőhely biztosítja az ide látogatók elszállásolását. A szálláshelyek 2006-ban mintegy 25 ezer vendéget fogadtak, a vendégéjszakák száma közel 39 ezer volt, egy vendégre átlagosan 1,6 vendégéjszaka jutott.

A lakásállomány 2007. január 1-jén meghaladta a 4400-at, a 100 lakásra jutó lakosok száma 285 fő, 12 fővel több, mint a megye többi városában átlagosan. A város gyors ütemű fejlődését jelzi, hogy a lakások 17%-a 2000–2006 között épült. (Ez az arány a megye városaiban átlagosan 10% volt.)

2. táblázat

A lakásállomány főbb adatai

Megnevezés	1970.	1980.	1990.	2001.	2007.
	január 1.			február 1.	január 1.
Lakásállomány	2433	3015	3150	3908	4442
Ebből:					
1 szobás	48,7	27,9	14,8	10,5	..
2 szobás	38,0	42,4	35,9	27,9	..
3 és több szobás	13,3	29,7	49,3	61,6	..
A lakásállomány indexe (előző időpont =100,0)	–	122,6	104,5	124,1	113,7
100 lakásra jutó lakos	352	351	300	289	285

A 2001. februári népszámlálás időpontjában a törökbálinti lakások felszereltsége kedvezőbb volt, mint a megye városaiban általában. A lakások több mint kétharmada összkomfortos, 13%-a komfortos volt. A félkomfortos, a komfort nélküli és a szükség-lakások együttes aránya 18%-ot tett ki. Az összkomfortos lakások aránya több mint 10 százalékponttal meghaladta a városi átlagot, a többi komfortfokozatba tartozóké – a szükség-lakások kivételével – elmaradt attól.

2005 végén a településen a lakások csaknem mindegyike csatlakozott a hálózati ivóvízvezetékhez. A közcsatorna-hálózathoz a lakások közel kétharmada kapcsolódott, a városi átlagnál 3 százalékponttal nagyobb hányaduk. A háztartási gázfogyasztók lakásállományhoz viszonyított aránya 84% volt, 3 százalékponttal kevesebb, mint a megye városaiiban átlagosan.

A város oktatási intézményei alap- és középfokú ellátást biztosítanak az itt élőknek. A településen öt helyen folyik óvodai nevelés, 2006-ban a beírt gyermeket száma 498 volt. A városban két feladatellátási helyen általános iskolai oktatásban összesen 954 tanuló részesült. Törökbálinton 1990 szeptemberétől működik középiskola. A Bálint Márton Általános- és Középiskolában a 2006/2007. tanévben a gimnáziumi és a szakközépiskolai osztályokban együttesen 304 diákot oktattak. A szakképző osztályokban informatikai és vendéglátó szakirányú képzés folyik.

3. táblázat

Alapfokú és középiskolai oktatás, 2006/2007

Megnevezés	Törökbálint	Törökbálint részaránya (Pest megye többi városa = 100,0)
<i>Óvoda</i>		
Feladatellátási hely	5	2,1
Férőhely	465	2,0
Pedagógus	47	2,1
Óvodás gyermek	498	2,0
<i>Általános iskola</i>		
Feladatellátási hely	2	1,3
Osztályterem	47	1,8
Pedagógus	105	1,9
Tanuló a nappali oktatásban	954	1,6
Osztály a nappali oktatásban	46	1,7
Egy osztályra jutó tanuló	21	X
<i>Középiskola</i>		
Feladatellátási hely	2	4,3
Osztályterem	10	1,2
Pedagógus	25	1,1
Tanuló a nappali oktatásban	304	1,2
Osztály a nappali oktatásban	12	1,3
Egy osztályra jutó tanuló	25	X

A Majláth-kastélyban működik a kórház
Fotó: ifj. Pásztor László

Törökbálinton élénk a kulturális élet, számos művészeti csoport tevékenykedik a városban. A Munkácsy Mihály Művelődési Ház kiállításokat, ének- és színjátzóprogramokat szervez, a Volf György könyvtár 30 ezer könyvtári egységgel, a falumúzeum gazdag helytörténeti gyűjteménnyel rendelkezik.

A település és Pest megye egészségügyi ellátásában jelentős szerepe van a Megyei Tüdőgyógyintézet és Tüdőgondozó Intézetnek. 2006 végén a működő kórházi ágyak száma 290 volt, ez a megyében működő összes ágy 8%-át képezte. Törökbálinton 6 háziorvos és 2 házi gyermekorvos biztosította az egészségügyi alapellátást, munkájukat 6 körzeti ápolónő, illetve 5 területi védőnő segítette. Egy háziorvosra és

házi gyermekorvosra 1581 lakos jutott, 192 fővel kevesebb, mint a megye városaiiban átlagosan.

A településen a szociális gondoskodás intézményi kereteit egy 60 férőhelyes bölcsőde, egy 100 férőhelyes idősek nappali intézménye, valamint két, összesen 188 férőhellyel rendelkező tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény biztosította; 2006-ban az utóbbi intézmények kihasználtsága 100%-os volt.